

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Departament Spraw Obywatelskich
Zastępca Dyrektora
Cezary Maliszewski

DSO-WSC.6000.110.2024 (4)
Warszawa, 28 lutego 2025 r.

Panie/Panowie
Dyrektorzy
Wydziałów Spraw Obywatelskich i równorzędnych
Urzędów Wojewódzkich

Szanowni Państwo,

w związku z korespondencją wpływającą do Departamentu Spraw Obywatelskich MSWiA, w której podnoszona jest kwestia charakteru prawnego i kryteriów, które powinien spełnić zagraniczny dokument potwierdzający możliwość zawarcia małżeństwa przez cudzoziemca, tut. departament zwrócił się do Ministerstwa Sprawiedliwości z prośbą o ponowną kompleksową analizę oraz zajęcie stanowiska w zakresie warunków stawianych ww. dokumentowi.

Zasadniczo, w polskim systemie prawa przepisy dotyczące zawarcia małżeństwa, w tym przeszkody uniemożliwiające jego zawarcie, zostały uregulowane w ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 ze zm.) pozostającej w gestii Ministerstwa Sprawiedliwości. Przepisy ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. *Prawo o aktach stanu cywilnego* (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1378, ze zm.), dalej *Prasc*, jako przepisy wtórne w stosunku do rozwiązań prawa rodzinnego zawierają jedynie regulacje formalnoporządkowe, wskazując m.in. katalog dokumentów niezbędnych do zawarcia małżeństwa.

Jednym z dokumentów wymaganych od cudzoziemca w procedurze poprzedzającej zawarcie małżeństwa jest dokument stwierdzający, że zgodnie z właściwym prawem może zawrzeć małżeństwo (art. 79 ust. 1 pkt 3 *Prasc*). Jeżeli otrzymanie ww. dokumentu napotyka trudne do przewyciężenia przeszkody, sąd w postępowaniu nieprocesowym na wniosek cudzoziemca może go zwolnić od złożenia tego dokumentu. W postępowaniu o zwolnienie cudzoziemca od złożenia dokumentu sąd na podstawie właściwego prawa ustala, czy osoba ta może zawrzeć małżeństwo. (art. 79 ust. 2 *Prasc*). W niniejszym przepisie nie są określone wprost kryteria, które ma spełniać ten dokument i dane, które musi zawierać.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Do tej pory, zgodnie z prezentowanym przez Ministerstwo Sprawiedliwości stanowiskiem, podtrzymywanym na przestrzeni lat wskazywano, że w oparciu o całokształt rozwiązań prawa polskiego dokument o możliwości zawarcia małżeństwa według prawa ojczystego powinien odpowiadać przede wszystkim następującym warunkom:

1. powinien być wystawiony przez właściwą władzę państwa ojczystego nupturienta;
2. powinien stwierdzać, możliwość zawarcia małżeństwa według prawa ojczystego, tj. zdolność do zawarcia małżeństwa oraz brak ustawowych przeszkód małżeńskich;
3. powinien określać możliwość zawarcia małżeństwa z oznaczoną w świadectwie osobą, tj. relatywną możliwość zawarcia małżeństwa, nie zaś abstrakcyjną zdolność cudzoziemca według prawa właściwego.

Wskazano przy tym, że zaświadczenie takie ma spełniać zasadniczo dwie funkcje. Po pierwsze, stanowi łącznie z innymi wymaganymi dokumentami dowód stanu cywilnego oraz treści prawa obcego, po drugie zaś oznacza, że małżeństwo można zawrzeć według prawa ojczystego cudzoziemca i w zasadzie powinno być uznane za ważne w państwie jego przynależności.

Uwzględniając, że ustawodawstwa obce poszczególnych państw przewidują wydawanie różnorodnych dokumentów potwierdzających, że zgodnie z prawem ojczystym cudzoziemiec może zawrzeć małżeństwo, na kanwie wpływających do Departamentu Spraw Obywatelskich MSWiA spraw indywidualnych oraz informacji przekazywanych przez, np. organy państw obcych, powstały pewne wątpliwości i zrodziły się pytania (oraz praktyczne problemy) dotyczące wymogów stawianych przedmiotowym dokumentom.

Jedna z podnoszonych wątpliwości dotyczyła kwestii zamieszczenia w zaświadczeniu o możliwości zawarcia małżeństwa danych drugiego z nupturientów.

Z posiadanych przez tut. departament informacji wynika, że zaświadczenia o zdolności prawnej do zawarcia małżeństwa bez danych drugiego nupturienta są/ i były wydawane przez niektóre kraje.

Również Rzecznik Praw Obywatelskich wskazując na powyższe zagadnienie, zwrócił się z prośbą o rozważenie możliwości honorowania zagranicznych zaświadczeń odnoszących się wyłącznie do wnioskodawcy. W opinii Rzecznika Praw Obywatelskich relatywna możliwość zawarcia małżeństwa powinna być badana przez kierownika urzędu stanu cywilnego, a nie przez organ właściwy w kraju ojczystym cudzoziemca, którego zadanie polega na zbadaniu możliwości zawarcia małżeństwa w świetle przepisów prawa ojczystego.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Mając powyższe na uwadze tut. departament zwrócił się do Ministerstwa Sprawiedliwości o opinię co do możliwości honorowania w procedurze zawarcia małżeństwa zagranicznego zaświadczenia o możliwości prawnej do zawarcia małżeństwa, zawierającego jedynie dane osoby, której zaświadczenie dotyczy.

W przekazanych stanowiskach Ministerstwo Sprawiedliwości wskazało, że co do zasady przychyła się do interpretacji przepisu zaproponowanej przez Rzecznika Praw Obywatelskich, wskazując co następuje.

Dotychczas dominująca praktyka odwoływała się do stanowiska, według którego konieczne jest objęcie dokumentem wskazanym w art. 79 ust. 1 pkt 3 *Prasc* obojga nupturientów.

Stanowisko to można tłumaczyć jednakowym co do istoty celem i legislacyjnie podobnym ujęciem przedmiotu tego dokumentu („dokument stwierdzający, że zgodnie z właściwym prawem może zawrzeć małżeństwo”) i dokumentu, o którym mowa w art. 83 ust. 5 *Prasc* („zaświadczenie stwierdzające, że zgodnie z prawem polskim mogą zawrzeć małżeństwo”). W konsekwencji, wymagania co do zawartości zaświadczenia z art. 83 ust. 5 *Prasc* przenoszone są *lege non distingente* na dokument, o którym mowa w art. 79 ust. 1 pkt 3 *Prasc*.

Na tle terminologii przyjętej w w/w przepisach podnosi się też, że zastosowane tam pojęcie „możności zawarcia małżeństwa” jest szersze od pojęcia zdolności do zawarcia małżeństwa, które mogłoby dotyczyć każdego z nupturientów z osobna. W związku z tym przyznać trzeba, że pożądane byłoby, aby na podstawie omawianych dokumentów można było wykluczyć przeszkody małżeńskie, a nie tylko ustalić zdolność do zawarcia małżeństwa *sensu stricto*. Jeżeli bowiem uwzględnić tzw. przeszkody małżeńskie, to niektóre ujawniają się dopiero przy odniesieniu do osoby drugiego nupturienta. Analizując pojęcie „możność zawarcia małżeństwa” zauważyć należy, że również art. 48 ustawy *Prawo prywatne międzynarodowe* używa tego pojęcia, aby odróżnić wszystkie wymagania materialne małżeństwa od kwestii jego formy. Ale pojęcie „możności zawarcia małżeństwa” w rozumieniu ustawy *Prawo prywatne międzynarodowe* wykracza nawet poza kwestię przeszkód małżeńskich i obejmuje także kwestię prawidłowości powzięcia i oświadczenia woli przez nupturientów, której nie sposób przesądzić w rozważanym dokumencie. Użyte w *Prasc* pojęcie „możność zawarcia małżeństwa” jest więc szersze od pojęcia „zdolność do zawarcia małżeństwa”, ale jednocześnie węższe od pojęcia „możność zawarcia małżeństwa” w rozumieniu ustawy *Prawo prywatne międzynarodowe*.

W istocie więc przedłożenie dokumentu, o którym mowa w art. 79 ust. 1 pkt 3 *Prasc*, nawet zawierającego dane drugiego nupturienta, nie zwalnia kierownika urzędu stanu cywilnego od oceny możliwości zawarcia małżeństwa przez oboje nupturientów, obejmującej wszystkie wymienione aspekty. Co więcej, nie wyłącza krytycznej oceny takiego dokumentu, np. jeśli pochodzi on z kraju, którego prawo

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

---

dopuszcza wielożeństwo. Powstaje pytanie, czy i w jakim zakresie brak odniesienia w zagranicznym dokumencie do osoby drugiego nupturienta w praktyce wpływa na zakres ustaleń dokonywanych osobiście przez kierownika urzędu stanu cywilnego. Jeśli wpływa, a dokonanie takich ustaleń wykraczałoby poza możliwości kierownika urzędu stanu cywilnego (np. choćby z tego powodu, że nie dysponuje tekstem właściwego prawa obcego), to taki dokument nie spełniałby celu leżącego u podstaw omawianego unormowania i niezbędne byłoby rozstrzygnięcie sądu.

Jednocześnie jednak przepis art. 79 ust. 1 pkt 3 *Prasc* nie wskazuje, że do dokumentu, o którym w nim mowa, stosuje się wymagania stawiane zaświadczeniu wydawanemu przez polskie organy na podstawie art. 83 ust. 5 *Prasc* – przepis nie odsyła też do odpowiedniego stosowania tej regulacji.

Z tych względów przyjąć można, że nie jest warunkiem *sine qua non* zamieszczenie w omawianym dokumencie danych drugiego nupturienta. Jeśli jest nim obywatel polski, jego zdolność do zawarcia małżeństwa oceniana jest przez Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w oparciu o prawo polskie. Jeśli jest nim także cudzoziemiec – będzie wymagane od niego odrębne zaświadczenie.

Jeżeli jednak brak danych drugiego nupturienta uniemożliwiłby w konkretnej sprawie kierownikowi urzędu stanu cywilnego dokonanie ustaleń co do możliwości zawarcia małżeństwa, uzasadnione byłoby przyjęcie, że przedłożony dokument nie jest wystarczający nie spełnia celu, dla którego jest przedkładany.

W każdym jednak razie wymienione względy nie sprzeciwiają się postulowanemu „zliberalizowaniu” podejścia do dokumentu, o którym mowa w art. 79 ust. 1 pkt 3 *Prasc*, przynajmniej w takim zakresie, że brak danych drugiego nupturienta **nie dyskwalifikuje automatycznie tego dokumentu**.

Przykładowo można wskazać, że sytuacja, w której brak danych drugiego nupturienta w dokumencie, o którym mowa w art. 79 ust. 1 pkt 3 *Prasc*, realnie (a nie formalnie) uniemożliwia dokonanie oceny możliwości zawarcia małżeństwa, może wystąpić wówczas, gdy – z uwagi na okoliczności danej sprawy i wynikające z nich wątpliwości – zajdzie potrzeba ustalenia istnienia / nieistnienia przeszkody pokrewieństwa lub powinowactwa, ocenianych na podstawie właściwego prawa obcego. Te przeszkody mogą być bowiem ukształtowane w prawie obcym inaczej niż w prawie polskim. Jeżeli więc kierownik urzędu stanu cywilnego nie dysponuje przepisami właściwego prawa obcego, to nie jest w stanie ocenić możliwości zawarcia małżeństwa.

Z powyższego wynika, że nawet przy „zliberalizowanym” podejściu” nie można przyjąć, że w każdej sytuacji dokument z art. 79 ust. 1 pkt 3 *Prasc* bez odniesienia do drugiego nupturienta spełni cel, któremu ma służyć. W pewnych bowiem sytuacjach brak w dokumencie danych drugiego nupturienta może uniemożliwiać

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

---

dokonanie ustaleń co do możliwości zawarcia małżeństwa, przez co przedmiotowy dokument nie będzie realizować celu, dla którego jest przedkładany.

W przekazanym stanowisku odniesiono się również do zagadnienia dotyczącego organu zagranicznego właściwego do wystawiania dokumentów potwierdzających, że zgodnie z prawem ojczystym cudzoziemiec może zawrzeć małżeństwo w sytuacji, gdy w prawie danego państwa nie ma podstawy prawnej do wydawania takich zaświadczeń albo też wydawane są one na podstawie wewnętrznego upoważnienia czy przepisów ogólnych.

Ministerstwo Sprawiedliwości wskazało, że podobnie jak w przypadku zagadnienia omówionego powyżej, należy zauważyć, że przepis art. 79 *Prasc* tak jak nie określa ściśle przedmiotu wspomnianego w nim dokumentu, tak również nie określa warunków formalnych, jakie powinien on spełniać. Wobec tego należałoby posiłkować się treścią art. 1138 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2023r., poz. 1550 – dalej k.p.c.). Artykuł 1138 k.p.c. reguluje status zagranicznych dokumentów urzędowych przed sądami polskimi. Przepis ten wyraża zasadę zrównania zagranicznych i polskich dokumentów urzędowych pod względem ich mocy dowodowej. Zrównanie to nie jest uzależnione od żadnych warunków, w szczególności od spełnienia wymogu wzajemności.

Ustawodawca nie wprowadził legalnej definicji zagranicznego dokumentu urzędowego. Należy więc przyjąć (przyjmując za punkt odniesienia definicję krajowego dokumentu urzędowego z art. 244 k.p.c.), że zagraniczny dokument urzędowy to dokument sporządzony przez organ państwa obcego, w ramach powierzonych mu kompetencji, we właściwej formie. Aby stwierdzić, czy konkretny dokument zagraniczny jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 1138 k.p.c. należy ustalić, czy prawo obowiązujące w miejscu jego sporządzenia nadaje mu taki charakter (por. wyrok SN z 31.5.2012 r., IV CSK 419/11, Legalis).

Z uwagi na powyższe omawiany dokument może być przyjęty, jeżeli wydany został przez organ państwa obcego, w ramach powierzonych mu kompetencji. Stwierdzenie tego faktu może odbywać się w oparciu o podaną w zaświadczeniu podstawę prawną jego wydania lub ustalenie, że podmiot wydający dokument organ państwa obcego działa na podstawie przyznanych mu kompetencji.

Mając na względzie powyższe, ze swojej strony podkreślam, że kierownik urzędu stanu cywilnego (jako organ powołany do prowadzenia rejestracji stanu cywilnego) musi dokonać samodzielnej oceny całokształtu stanu faktycznego i prawnego (w oparciu m.in. o dokumenty i informacje, którymi dysponuje) realizowanej sprawy.

W tym kontekście wskazuję, że Ministerstwo Sprawiedliwości zaznaczyło, iż zdefiniowanie w sposób generalny (abstrakcyjny) sytuacji (przesłanek) kiedy brak

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

---

danych drugiego nupturienta uniemożliwiłby kierownikowi urzędu stanu cywilnego w konkretnej sprawie dokonanie ustaleń co do możliwości zawarcia małżeństwa przez cudzoziemca, nie wydaje się możliwe. Jest to bowiem każdorazowo kwestia oceny konkretnych okoliczności, jakie wystąpią w danej sprawie.

Uprzejmie proszę o przekazanie powyższych informacji do służbowego wykorzystania podległym kierownikom urzędów stanu cywilnego.

Z wyrazami szacunku
Cezary Maliszewski
Zastępca Dyrektora
Departamentu Spraw Obywatelskich
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:

1. Pan Andrzej Ryng Zastępca Dyrektora Departamentu Prawa Europejskiego, Ministerstwo Sprawiedliwości
2. Pan Piotr Chmiel Zastępca Dyrektora Departamentu Konsularnego, Ministerstwo Spraw Zagranicznych